עין משפט נר מצוה

נד א מיי' פ"ט מהל' איסורי ביאה הל"ג סמג לאוין קיא:
נה ב ג מיי' שם והלט"ו סמג שם:
נו ד מיי' שם הלט"ז יז יח וע"ש בהשגות ובמ"מ ג] סמג שם טוש"ע יו"ד סי' קצ סעי' א:
נז ה מיי' פ"ו מהל' איסורי ביאה הלי"ט:
נח ו מיי' שם ופ"י הל"כ ופ"ח הלט"ז:
נט ז מיי' שם פ"ו הלי"ט:

והדר חייל בין השמשות דר' יוסי והאי תנא סבר בין השמשות דר' יוסי מישך שייך בדר' יהודה ת"ר [א]הרואה כתם מטמאה עצמה וקדשים למפרע דברי רבי ר"ש בן אלעזר אומר קדשים מטמאה עצמה אינה מטמאה שלא יהא כתמה חמור מראייתה והא מצינו כתמה חמור מראייתה לענין קדשים אלא תני הכי ר"ש בן אלעזר אומר אף קדשים אינה מטמאה שלא יהא כתמה חמור מראייתה לכל דבר ת"ר [ב]ראתה כתם ואחר כך ראתה דם תולה כתמה בראייתה מעת לעת דברי רבי ר"ש בן אלעזר אומר יומו א"ר נראין דבריו מדברי שהוא מתקנה ואני מעוותה מתקנה עוותי מעוית לה אמר רבינא איפוך רב נחמן אמר לעולם לא תיפוך שהוא מתקן הלכותיה לידי זיבה ואני מעוות הלכותיה לידי זיבה בעי מיניה ר' זירא מר' אסי כתמים צריכין הפסק טהרה או לא אשתיק ולא א"ל ולא מידי זימנין אשכחיה דיתיב וקאמר תולה כתמה בראייתה מעת לעת דברי רבי אמר ר"ל והוא שבדקה ורבי יוחנן אמר [ג]אע"פ שלא בדקה א"ל מכלל דכתמים צריכין הפסקת טהרה א"ל [ד]אין והא זימנין סגיאין בעא מינך ולא אמרת ולא מידי (א)דלמא אגב שיטפך אתיא לך א"ל אין אגב שיטפאי אתיא לי: **מתני'** [ה]הרואה יום י"א בין השמשות תחלת נדה וסוף נדה תחלת זיבה וסוף זיבה [ו]יום ארבעים לזכר ויום שמונים לנקבה בין השמשות לכולן הרי אלו טועות א"ר יהושע עד שאתם מתקנים את השוטות באו ותקנו את הפקחות: **גמ'** תחלת נדה וסוף נדה תחלת נדה וסוף זיבה היא אמר רב חסדא [ז]הכי קאמר הרואה יום י"א בין השמשות תחילת נדה וסוף זיבה ובשביעי לנדתה סוף נדה ותחלת זיבה: א"ר יהושע עד שאתם מתקנין את השוטות כו': הני

שוטות

והדר. מתחיל לדרבי יוסי וספקא הוא: **מישך שייך בדרבי יהודה.** מובלע הוא בתוך של רבי יהודה וכיון דלדידיה בעינן כל בין השמשות דרבי יהודה הרי בדקה בשניהם: **מטמאה עצמה.** הרואה כתם מטמאה עצמה לטהרות וקדשים: **למפרע.** עד שעת הכבוס: **חמור מראייתה.** למפרע דלראייתה לא הוי אלא מעת לעת וכתמה עד שעת הכבוס: **והא מצינו כו'.** דהא מודה ר"ש בן אלעזר בקדשים דמטמאתן למפרע עד שעת הכבוס: **ראתה כתם ואח"כ ראתה דם.** תוך מעת לעת: **תולה כתמה בראייתה.** ואמרינן האי כתם מדם נדות זה הוא וטהורה מלטמא עד שעת הכבוס אלא משמצאתו ולהבא: **יומו.** אם ראתה בו ביום תולה ואם שקעה חמה אף על פי שראתה בתוך מעת לעת אינה תולה: **שהוא מתקנה.** מיקל עליה וכיון דכתמים דרבנן נראין דברי המיקל. ולקמן פריך עוותי מעוות לה דהא ר"ש בן אלעזר מחמיר: **איפוך.** ואימא נראין דברי מדבריו: **הוא מתקן הלכותיה לידי זיבה.** לענין זיבה הוא מיקל דלדידיה היכא דלא חזיא בו ביום לא תלינן כתמה בראייתה ומונה ימי נדות מיום ראייתה ואין ימי זיבה מתחילין עד יום ח' לראייתה לרבי מונה מיום מציאת כתמה ואף להקל ולטבול לליל שביעי לכתמה אם פסקה ומיום ח' לכתמה הוו ימי זוב ונמצא רבי מחמיר לענין זיבה דכי חזיא בח' לכתמה אמרינן יום זיבה הוא וצריכה לשמור תשיעי יום כנגד יום ואם תראה שנים עמו תהא זבה ולר"ש סוף נדה הוא ולא מצריך שימור ואם תראה שנים עמו לא תהיה זבה נמצא אני מביאה ע"י כתמה לזיבה אבל איהו לא: **צריכין הפסק טהרה.** בשביעי לטבול בערב צריכה לבדוק בין השמשות להפסיק בטהרה או לא: **זימנין.** פעם אחרת: **אשכחיה.** רבי זירא לרבי אסי: **דיתיב וקאמר.** הך מלתא דרבי ומפרש עלה אמר ר"ל והוא שבדקה בין השמשות של שביעי לכתמה להפסיק בטהרה אבל לא הפרישה בטהרה גליא דעתה דמיום ראייתה נקטה מנינא דידה והיא גרמה לעצמה להבדיל כתמה מראייתה וכתמה מטמא למפרע מיום לבישה ורבי יוחנן אמר אף על פי שלא בדקה דכיון דיכולה לתלות לאו בגילוי דעתה תליא מלתא ולא מפסקא בהכי: **א"ל.** רבי זירא לרבי אסי מדפליגי רבי יוחנן ור"ל לענין תליה בבדקה ולא בדקה מכלל דאורחא הוא לבדוק ביום שביעי לכתמה ולהפסיק בטהרה: **שיטפך.** ריהטך: **מתני' הרואה יום אחד עשר בין השמשות.** וספק יום הוא והוי דם זיבה או ספק לילה ותחלתו נדה: **תחלת נדה וסוף נדה כו'.** ובגמרא פריך תחלת נדה וסוף זיבה היא והויא טועה ובע"כ תשב שבעה ואם ראתה לסוף שבעה יום אחד נחמיר עליה לומר ראיה ראשונה סוף זיבה הואי והשתא הויא תחלת נדה ותשב שבעה ואם שלשה תראה נחמיר עליה לומר ראייה ראשונה תחלת נדה הואי והשתא זבה וצריכה שבעה נקיים ולא תשב ארבעה והן וכן לעולם היא מקולקלת ותקנתה כדמפרש בערכין (דף ח.): **יום ארבעים לזכר ויום שמונים ללידת נקבה בין השמשות לכולן.** כלומר באיזה מאלו שתראה בין השמשות הוי האי בין השמשות ספק טמא ספק טהור ואם תראה ליום שמיני ספק נדה ספק שומרת יום כנגד יום וכן לעולם עד שתפסוק כדי שיעור המפורש לה בערכין: **את השוטות.** את הטועות כגון אלו שראו בשעת הספק: **באו ותקנו את הפקחות.** הרואות בשעה ודאית וצריכין אנו לתקן פתחיהן ולפרש ימי שימורן ותשמישן כדמפרש בברייתא בגמרא: **גמ'**

שוטות

עצמה וקדשים. פירש בקונטרס עצמה לטהרות ותימה אמאי איצטריך למתני קדשים דכ"ש הוא וי"ל דמשום רשב"א נקטיה דמסיק דאפילו קדשים אינה מטמאה א"נ תנא קדשים לגלויי דעצמה אף לטהרות ומיהו לישנא דעצמה לא משמע לטהרות ועוד קשה לרשב"א אכתי הוי כתמה חמור מראייתה דהא איהו גופיה אמר בסמוך דתולה בראיית יומו אבל כתם שמצאה ביום שלפני הראייה טמאה למפרע ומקולקלת למניינה משעת כבוס ונראה לפרש דעצמה היינו שמקולקלת למניינה משעת כבוס ורשב"א פליג אתרוייהו דאינה מקולקלת למניינה ולא מטמאה קדשים אלא מעת לעת והא דקאמר רשב"א בסמוך דתולה כתמה בראיית יומו הא כתם דאתמול לא תליא בראייה לאו משום שתהא מקולקלת בכתמה דאתמול משעת כבוס אלא ע"י ראייה דהשתא וכתם דאתמול היא מקולקלת דלא ידעה אי מניא מהיום או מכתם וא"ת אכתי כתמה חמור מראייתה דבכתמה היא מקולקלת למניינה מעל"ע אבל בראייתה אע"ג דלקדשים ולטהרות מטמאה מעל"ע מ"מ אינה מקולקלת דמונה מיום שראתה וי"ל דלא חייש רשב"א אלא שלא יהיה כתמה חמור מראייתה בזמן לטמאות יותר מעל"ע: **איפוך.** פ"ה נראין דברי מדבריו א"נ איפוך שהוא מעוותה ואני מתקנה והמחמיר עדיף: **שהוא** מתקן הלכותיה לידי זיבה. פ"ה דלר"ש אם ראתה בח' וט' וי' לכתמה לא הויא זבה ולרבי דתולה כתמה בראייתה הויא זבה ואין נראה דלר"ש נמי הויא מקולקלת למניינה כדפרישית לעיל ואדרבה ר"ש מחמיר טפי שמטמא ממציאת הכתם מעל"ע ומה שפירש נמי דלרבי טובלת בשביעי לכתמה ומשמשת אין נראה להקל כולי האי ולא תלינן כתמה בראייתה ונראה כפר"ח כשמצאה הכתם ביום הראייה לרבי דתלי כתמה כל מעת לעת בראייה היא מקולקלת כל מעת לעת והויא כאילו ראתה שני ימים יום הראייה ויום שלפניו ואם ראתה גם למחר הויא זבה אם עומדת בימי זובה ולר"ש דלא תלי אלא יומו א"כ לא חשבינן כאילו ראתה אתמול ולא תהיה זבה עד שתראה עוד שני ימים והיינו ר"ש מתקנה ורבי מעוותה דר"ש מיקל טפי [א]ומיהו אם ראתה היום ואתמול ומצאה כתם רבי שמעון מחמיר כדפירשנו: **צריכה** הפסק טהרה. פ"ה צריכה בדיקה להפסיק בשביעי לכתמה כדי לטבול בערב ופירש דלר"ל אם בדקה בשביעי לכתמה דגליא דעתה דכתמה מראייתה הוא [ב]אבל לא בדקה ומונה מן הראייה פירש לפי שיטתו ואין נראה דאין לה לטבול בליל שמיני לכתמה דרבי לא אמר שתולין כתמה בראייתה בודאי אלא בספק כדפי' ותו היכי מוכח מהכא דבכתם צריכה בדיקה בשביעי דשאני הכא שראתה ראייה ודאית ותו אדרבה מדקאמר רבי יוחנן אע"פ שלא בדקה בשביעי לכתמה טובלת לערב א"כ אינה צריכה בדיקה ונראה לפרש צריכה הפסקת טהרה בין הכבוס למציאת הכתם דדלמא הא דתלי רבי כתמה בראייתה ולא מטמא משעת כבוס היינו כשבדקה בין כבוס למציאת הכתם וקאמר ריש לקיש והוא שבדקה פירוש סמוך למציאת הכתם תוך מעת לעת אבל אם יש מעת לעת (א) מבדיקה למציאת הכתם מטמאין לה למפרע עד שעת הבדיקה ורבי יוחנן אמר אף על פי שלא בדקה פירוש סמוך אלא יש מעת לעת בין בדיקה למציאה אפילו הכי תלינן הכתם בראייתה כיון דמשעת כיבוס ליכא מעת לעת נמי ליכא אלמא לכולי עלמא צריכה הפסק דאין נראה לומר דלרבי יוחנן אע"פ שלא בדקה כלל קאמר דכולי האי לא הוה פליג אריש לקיש:

וארבעה

תום' הרא"ש

בכתמה כאילו ודאי ראתה משעת הכתם ולטבול בז' לכתמה לא קאמר דאימר הכתם מעלמא אתאי או בימי הזיבה יצא מגופה אלא ודאי להקל לא קאמר ר' לתלות בודאי הראיה מן הכתם. הילכך נראה לפרש שקורא השתא תיקון מה שמחמיר שהיא מקולקלת למניינה והיא ספק זבה לר' שמעון טפי מלר' דאם מצאה הכתם אתמול לר' שמעון מקולקלת למניינה מעת לעת משעת (א) יציאת הכתם ולר' תולה כתמה בראייתה ואינה מקולקל' כלל וכן אם קיימא בימי זיבה וראתה היום ואתמול מצאה כתם דבשביל הכתם חוששין מעת לעת ונחשב לשתי ראיות אם יש בו כשני גריסין ואפי' כגריס א' דאימור בין השמשות ראתה הילכך ספק היא אם ראיה של היום. ולר' דתולה כתמה בראייתה כל מעת לעת אין כאן כ"א שני ימים יום הכתם ויום הראיה ומי' היכא דמצאה הכתם ביום הראיה הוי איפכא דלר' טמאה מעת לעת לפני הראיה והוי כאילו ראתה ב' ימים יום הראיה ויום שלפניו ואם ראתה למחר הוי זיבה דר' לא מפליג בין מצאה הכתם ביום בין מצאתו ביום שלפניו דלעולם חוששת לכתם מעת לעת של ראיה. ולר"ש דתלי דוקא ביומו לא חשבינן לזה כאילו ראתה אתמול ובענין זה פר"ח הוא מתקן הלכותיה לידי זיבה דר' שמעון מיקל לענין שאם ראתה ביום מציאת הכתם לר' שמעון יום אחד הוא ואינה זבה עד שתראה עוד שני ימים ולר' מחזקינן לה בטומאה מאתמול ואם תראה עוד למחרת היא ספק זבה [גדולה] ונמצא שהוא מעוותה וממהר אותה לבא לידי זיבה ואע"ג דברואה למחרת כתמה ר' מיקל טפי דלר' שמעון היא כבר זבה ולר' עד שתראה גם למחרת מ"מ כשרואה ביום כתמה ר' שמעון מיקל טפי. ור"מ היה מיישב פרש"י מה שפי' שטובלת בשביעי לכתמה דהכא מיירי כגון שביום מציאת הכתם הוה ווסתה. ואע"ג דאמרינן בפ"ק דאשה שיש לה ווסת כתמה טמא למפרע היכא דראתה בתוך מעת לעת למציאת כתמה יש רגלים לדבר דבשעת ווסתה יצא כתמה כיון דבשוק של טבחים לא עברה. והא דאמרינן לעיל פרק כל היד אשה שיש לה ווסת והגיע שעת ווסתה ולא בדקה ולבסוף ראתה חוששת לווסתה וחוששת לראייתה. ומסיק להך לישנא דקסבר ווסתות דאורייתא אלמא אפי' למ"ד ווסתות דאורייתא חוששת לשניהם. וי"ל שאני התם שלא מצאתה הכתם ביום ווסתה כי הכא א"נ י"ל דלעיל איירי כשראתה אחר מעת לעת לווסתה ומצינא למימר דר' לטעמיה דס"ל לעיל פ' כל היד דווסתות דאורייתא גבי הרואה דם מחמת מכתה. ואע"ג דדחי לה תלמודא לעיל דלכ"ע ווסתות דרבנן דיחוייא בעלמא הוא. א"נ אפי' אי ס"ל ווסתות דרבנן כיון דיש רגלים לדבר לכך שעת ווסתה ומציאת הכתם ולא עברה בשוק של טבחים וראתה דם בתוך מעת לעת ודאי מגופה אתא: **כתמים** צריכין הפסק טהרה. אם צריכה בדיקה להפסיק לשביעי בכתמה כדי לטבול לערבית. ופי' דלריש לקיש איגליא בדעתה דכתמה חלוק מראייתה ומונה מן הכתם ואי לא בדקה א"כ לא חלקה ומונה מן הראייה ולא נהירא פירושו. חדא דהא פרישנא דאף לר' אינה יכולה לטבול בשביעי לכתמה ועוד היכי פשיט דבסתם כתם צריך בדיקה בשביעי מהיכא שראתה ראיה ודאית אחר מציאת הכתם.

תום' הרא"ש (המשך)

ועוד מה סברא זו שיהא תלוי בדעת האשה אם היא רוצה למנות מכתמה או מראייתה ועוד הא דקאמר ר' יוחנן אע"פ שלא בדקה בז' לכתמה טובלת לערב אלמא אינה צריכה בדיקה ומיירי ע"כ כשהפרישו בטהרה כשאר הימים. ונראה לפרש דאיבעיא ליה אם כתמים צריכין הפסק טהרה בין הכיבוס למציאת הכתם דדילמא הא דתלי ר' כתמה בראייתה ואינו מטמא משעת הכיבוס היינו כי בדקה עצמה לאחר הכיבוס קודם מציאת הכתם הילכך תלינן לקולא כתמה בראייתה דאמרי' ראתה למפרע והיתה מוצאה דם בשעת כתמה או דלמא לא שנא ופשיט מדאמר ריש לקיש והוא שבדקה עצמה פי' לפני מציאת הכתם בסמוך דאין מעת לעת בין בדיקה עד מציאת הכתם אבל יש מעת לעת נהי דמשעת הכיבוס לא מצי לטמויי הכתם מעת לעת מיהא מיטמיא ליה פ"ל ואם לא בדקה כלל תלי' משעת הכיבוס. וה"פ והוא שבדקה כדפרישית אבל לא בדקה כלל לא תלי' כתמה בראייתה וטמאה משעת הכיבוס ר' יוחנן אמר אע"פ שלא בדקה סמוך לכתם אלא יש מעת לעת אפ"ה תולין הכתם בראיה כיון דמשעת הכיבוס ליכא אלמא לכ"ע צריכין הפסק טהרה ורבינו מאיר פי' דאמתניתין קאי הא דתנן לעיל וחכמים אומרים אין בכתמים משום זוב ואוקימנא לעיל דהיינו דוקא בחלוק אחד משום דאיכא למימר בתרתי יומי או בחדא יומא חזיתינהו. והשתא קא מיבעיא לי הא דמטהרי רבנן משום זוב צריכי הפסק טהרה כגון שהיתה בודקת עצמה בכל יום קודם מציאת הכתם לעיתותי ערב ומיפסקא בטהרה ונהי דלא בדקה חלוקה עד עתה שמצאה הכתם מ"מ כיון דבדקה עצמה בכל יום תלינן דכל הכתם הנמצא בהאי יומא חזיתיה דאם איתא דמאתמול הוה היתה מוצאה דם בשעת בדיקה אבל אם לא בדקה עצמה בכל יום לעיתותי ערב איכא למימר דמודו רבנן דיש בכתמים משום זוב ואמרינן דבג' ימים חזיתינהו ופשיט ליה דהא דא"ר דתולה כתמה בראייתה ואוקימנא לה דר' מיקל לענין זיבה ור' שמעון מחמיר דאי קיימא בימי זיבה והיום מצאה כתם ולמחר ראתה לר' לא הויא זבה גדולה דלא מפלגינן הכתם לשתים לומר דבתרי זמני חזיתיה:

ואמר ריש לקיש והוא שבדקה לעיתותי ערב. אבל לא בדקה מפלגינן הכתם לשתי ראיות והויא זבה גדולה אפי' לר' ואפי' ר' יוחנן לא פליג אלא היכא שראתה לבסוף דרגלים לדבר שהכתם נמשך אחר הראיה אבל אם לא ראתה מודה לריש לקיש אלמא לתרווייהו כתמים בלא ראיה צריכין הפסק טהרה ואם לא הפסיקה בטהרה אפי' נמצא כתם במקום אחד מפלגינן ליה לתלתא ראיות לתלתא יומי וע"כ תרווייהו איירי אליבא דרבנן דמתניתין דאמרי אין בכתמים משום זוב דליכא למימר דאיירי לר' מאיר דמתניתין אבל לרבנן אע"פ שלא בדקה חדא דמסתמא אליבא דהילכתא (ג) היינו דקיי"ל כרבנן דמתניתין דתני ר' חנינא בן אנטיגנוס בלשון חכמים ועוד מאי דוחקיה דר"ל לאוקומי כר"מ והוא שבדקה לוקמה כרבנן אע"ג שלא בדקה אלא ש"מ דתרווייהו מוקמי לה אליבא דרבנן כדפרישית:

מסורת הש"ס

א) [שבת קל:],

הגהות הב"ח

(א) תום' ד"ה צריכה כו' מעל"ע מן הבדיקה:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א] תום' ד"ה שהוא מתקן כו' ומיהו אם ראתה היום ואתמול מצאה כתם וכו' כצ"ל: ב] ד"ה צריכה הפסק וכו' אבל לא בדקה מונה מן הראייה כו' כצ"ל: ג] בעין משפט אות ד אחר תיבת ובמ"מ נ"ב ל"ל ועי' פי"א הלכה י"א ובהשגות ובה"ה שם:

א) [נ"ל תליא]. ג) נראה דל"ל אליבא דהלכתא פליגי דוודאי קיי"ל כרבנן